

Op de foto (aflevering 1)

De Jaarwisseling

Een nieuwe rubriek van Vereniging Oud-Scherpenzeel. 'Op de foto' verschijnt vanaf vandaag met regelmaat in deze krant. Telkens zal een afbeelding uit Scherpenzeels verleden centraal staan en uitgangspunt zijn voor een verhaal over wat er op de foto is te zien of daaromheen is te vertellen. De eerste aflevering gaat over de jaarwisseling. Die gaat traditioneel zeker niet ongemerkt voorbij in Scherpenzeel.

Jaarwisseling 1980-1981

Volgens de overlevering vierden de Scherpenzeelers Herman van Dam en zijn kompaan schoenmaker Ten Ham aan het begin van de vorige eeuw oud en nieuw op bijzondere wijze. Ze vonden het nodig om kort na de jaarwisseling te gaan Nieuwjaarschieten, zoals dat toen heette. Het oude jaar was in de kroeg met de nodige drank afgesloten. Van Dam had een revolver en Ten Ham beschikte over carbid. Bij de stalhouderij van Schimmel aan het Holevoetplein stond een melkbus. Daarin werd een gat geschoten en het carbid werd in de bus gedaan. Ten Ham voelde zich een kanonnier en ging op de melkbus zitten. Nadat Van Dam een lucifer had ontstoken, volgde vrijwel direct daarna de onvermijdelijke explosie. Die zorgde ervoor dat onze kanonnier werd getorpedeerd en in de naast gelegen heg terecht kwam. Op Nieuwjaarsochtend wist vrijwel iedereen dat Ten Ham in de lucht was gevlogen. Toen iemand hem vroeg waarom hij op de melkbus was blijven zitten antwoordde hij: "Ik had niet verwacht dat Van Dam met die lucifer het kleine gaatje zou kunnen vinden".

Grimmig.

Veel minder hilarisch en met beduidend meer schade verliepen de jaarwisselingen in de jaren zeventig en tachtig van diezelfde eeuw. Traditiegetrouw verzamelen vooral de jongere Scherpenzelers zich kort na twaalf uur op Plein 1940, waar een vreugdevuur wordt ontstoken om het nieuwe jaar in te luiden. Dat gaat jaren goed, totdat eind jaren zeventig een groep baldadige en vernielzuchtige jongeren met de nodige drank op zich provocerend gedraagt t.o.v. de politie. Het blijft niet bij het in brand steken van autobanden en autowrakken, maar ook de ruiten van het politiebureau, dat toen nog in Het Hooge Huys was gevestigd, gaan eraan. De 'missers' treffen de etalageruiten van omliggende winkels. Die ontwikkeling leidt ertoe dat de toeloop op het Plein elk jaar groter wordt en dat er ook steeds meer raddraaiers uit de regio naar Scherpenzeel komen. Het 'ramptoerisme' werkt als een rode lap op een stier. In 1982 worden stukken van losgetrokken trottoirtegels door de ruiten van het politiebureau gegooid. Ook het bushokje, de telefooncel en meerdere winkelruiten moeten het ontgelden. Politie uit omliggende gemeentes helpt mee de rust te herstellen. Een jaar later roept de nieuwe politiecommandant Jansen de bevolking op tot een rustiger nieuwjaarsviering. De schadeposten zijn ieder jaar een bron van ergernis. De oproep ten spijt wordt er toch weer veel vernield. Gelukkig kan een deel van de schade op een aantal daders worden verhaald. Voor bewoners aan Plein 1940 is de lol van de 'viering' er dan al lang af. Zij zien de gebeurtenissen tijdens oud en nieuw elk jaar weer met angst en beven tegemoet. Jonge kinderen worden voor de veiligheid bij familieleden ondergebracht. Tot drie keer toe wordt een grote etalageruit van dezelfde winkel aan diggelen gegooid, terwijl de eigenaar wordt gemolesteerd. De schade die alleen al ontstaat doordat roet naar binnendringt is enorm: veel producten in de winkels worden daardoor onverkoopbaar. Bewoners aan het Plein worden geadviseerd binnen te blijven om provocaties te voorkomen. Om dezelfde reden houdt de politie zich zoveel mogelijk afzijdig. Meestal komt een eind aan het 'feest' als de brandweer rond 1.30 uur het vuur dooft. Een peloton ME'ers rukt echter uit als het faliekant uit de hand loopt. Om de jeugd van straat te houden wordt midden jaren tachtig in de nacht van oud en nieuw in de Heijhorst een disco georganiseerd. Dat lijkt een succes, want de jaarwisseling van 1985-1986 verloopt bijzonder rustig. Naast het afsteken van vuurwerk en de verbranding van enkele autowrakken keert de rust dat jaar al spoedig weer. De kou tijdens de jaarwisseling zal hier ook wel mee te maken hebben. Na enkele relatief rustig verlopen jaarwisselingen is het in 1988 weer raak. De telefooncel op Plein 1940 wordt opgeblazen en in het centrum sneuvelen veel ruiten van woningen en winkels, terwijl ook de verkeerslichten en andere openbare voorzieningen het moeten ontgelden. De autowrakken worden tegen de afspraak toch weer op het asfalt in brand gestoken waardoor er grote schade aan het wegdek ontstaat. Begin jaren negentig lijkt definitief een eind te zijn gekomen aan de relletjes op Het Plein. Om te voorkomen dat sloopauto's worden aangevoerd, worden op de toegangswegen containers geplaatst. Maar een jaar of vijf geleden nemen de vernielingen weer toe. In 2008 is de schade in Scherpenzeel zestigduizend euro. Gelukkig zijn er nadien geen noemenswaardige incidenten te vermelden. Vereniging Oud-Scherpenzeel wenst u een plezierige jaarwisseling en een Gelukkig Nieuwjaar.